

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИАЗОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»**

**Нові виклики в управлінні кризами і ризиками
в логістичних системах**

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

для здобуття освітнього ступеня магістра

за спеціальністю 275 – Транспортні технології (за видами)
(шифр і назва спеціальності)

**спеціалізацією Транспортні технології (на автомобільному
транспорті)**

(шифр і назва)

**освітньою програмою Інжиніринг криз та ризиків у сфері
транспортних послуг**

(назва)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Доцент кафедри технологій міжнародних перевезень і логістики,
канд. техн. наук Ніколаєнко І.В.

Програма затверджена на засіданні кафедри технологій
міжнародних перевезень і логістики
«10» червня 2020 року, протокол № 17

Завідувач кафедри _____ (Лямзін А.О.)
(підпис)

Схвалено методичною комісією факультету транспортних
технологій
«26» червня 2020 року, протокол № 11

Голова _____ (Захаренко Н.С.)
(підпис)

Затверджено Вченою радою ДВНЗ «ПДТУ»
«02» липня 2020 року, протокол № 11

© ДВНЗ «ПДТУ», 2020 рік
© Ніколаєнко І.В., 2020 рік

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Нові виклики в управлінні кризами і ризиками в логістичних системах» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 275 «Транспортні технології», спеціалізації 275.03 «Транспортні технології (автомобільний транспорт)», освітньою програмою «Інжиніринг криз та ризиків в сфері транспортних послуг».

Предмет вивчення дисципліни – концепція управління ризиками, шляхи і можливості забезпечення стійкої роботи логістичної системи, її здатність протистояти кризовим ситуаціям.

Міждисциплінарні зв'язки.

Попередні дисципліни – «Вища математика», «Логістика», «Організація міжнародних перевезень», «Управління ланцюгами постачань і мережами», «Інжиніринг криз та ризиків транспортних систем».

Забезпечувані дисципліни – «Моделювання складних транспортних процесів і систем, що працюють в умовах ризиків», «Гуманітарна логістика і транспортні послуги в умовах лих».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Аналіз криз та ризиків в логістичних системах.

Модуль 2. Прийняття оптимальних рішень в умовах криз і ризикових ситуацій.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Мета викладання навчальної дисципліни «Нові виклики в управлінні кризами і ризиками в логістичних системах» полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти сучасного наукового світогляду та системи спеціальних знань у сфері управління ризиками, методами і можливостями забезпечення стійкої роботи логістичних систем, їх здатністю протистояти кризовим ситуаціям.

1.2 Основними завданнями вивчення дисципліни «Нові виклики в управлінні кризами і ризиками в логістичних системах» є навчити здобувачів вищої освіти:

- виявляти джерела небезпеки і аналізувати результати впливу ризиків на функціонування логістичних систем;
- оцінювати кількісні та якісні наслідки виникнення ризиків за допомогою методик і довідкових даних, наведених у фаховій літературі, в умовах конкретної логістичної системи;
- використовувати методи попередження та зниження ризиків з врахуванням конкретних умов функціонування логістичних систем.

1.3. Перелік компетентностей

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- основну термінологію щодо ризик менеджменту в роботі логістичних систем різного рівня;
- методи виявлення, аналізу та оцінки ризиків в логістичних системах;
- математичні методи прийняття рішень для роботи логістичної системи в умовах криз і ризиків.

вміти:

- організувати пошук та обробку інформації щодо ризиків за допомогою сучасних інформаційних та комунікаційних технологій;
- організувати дослідження роботи транспортних і логістичних систем в умовах криз і ризиків;
- представляти аналіз ризиків в усній, друкованій чи електронній формах на професійному рівні;
- організувати роботу структурного підрозділу по управлінню ризиком на підприємстві;
- використовувати сучасні методи прийняття рішень в умовах ризику для логістичної системи.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Концепція, основні причини і джерела виникнення криз та ризикових ситуацій.

Кризи, їх причини та наслідки. Класифікація криз. Світові економічні кризи: причини та наслідки. Політичні та соціальні кризи. Водна криза.

Природна небезпека та ризики стихійних лих. Кліматичні загрози та стихійні лиха. Математичний опис природної небезпеки.

Глобальні виробничо-збутові ланцюги постачань і ризики. Геополітичні ризики. Пандемії. Кібератаки та цифрові крадіжки.

Організація ефективного управління ризиками. Принципи ризик менеджменту. Встановлення контексту організації. Структура ризик менеджменту.

Оцінка ризиків в логістичній системі. Процес ідентифікації ризиків. Аналіз ризику. Оцінювання ризику.

Тема 2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств і ризики.

Ризики в міжнародних логістичних системах. Види ризиків в зовнішньоекономічній діяльності. Ризик вибору надійності партнера. Оцінка ступеня прийнятності ризику при проведенні зовнішньоторговельних операцій. Ризики, пов'язані з процесом митного оформлення.

Ризик втрати ділової репутації. Алгоритм аналізу репутаційних ризиків підприємства. Оцінка репутаційного ризику бально-ваговим методом. Професіоналізм в управлінні ризикованими ситуаціями.

Змістовний модуль 2.

Тема 3. Методи виявлення, аналізу і оцінки ризиків.

Сутність і умови використання різних методів оцінки ризиків. Система кількісного оцінювання ризику. Ризик і прибуток. Види втрат. Імовірність отримання прибутку.

Статистичний метод оцінки ризиків. Основні поняття. Побудова матриці прибутку. Характер прояву ризиків у часі.

Ризик і ймовірність рідкісних подій. Можливість передбачення ризику. Використання експертних методів оцінки рідкісних подій.

Тема 4. Прийняття рішень в умовах криз та ризиків.

Ризик та елементи теорії корисності. Поняття корисності та кривих байдужості. Типи людей, виділені за ставленням до ризику. Прийняття рішення про випуск нової продукції за допомогою критерію мінімаксного ризику Севіджа.

Фактори, які визначають ефективність управління в умовах ризику. Методи та стратегії пом'якшення наслідків ризику нестачі сировини. Контроль якості продукції методом послідовного аналізу.

Прийняття рішень в логістичних системах. Прийняття рішення про співробітництво фірм в умовах ризиків за критеріями Лапласа-Бернуллі та Вальда. Метод мозкового штурму.

Процедура прийняття управлінського рішення за допомогою дерева рішень. Аналіз дерева несправностей (FTA). Дерево ймовірностей (РТА).

Тема 5. Методи та прийоми управління ризиками.

Положення по управлінню ризиком на підприємстві. Функції відділу по управлінню ризиком. Функції ризик-менеджера. Внутрішній аудит організації.

Вибір варіантів впливу на ризик. Напрями та методи впливу на ступінь ризику. Страхування як спосіб зниження рівня ризику. Ризики і технологічні шляхи їх вирішення.

3. Рекомендована література

1. Бочковський А.П. «Людський фактор» та професійний ризик: випадковість чи закономірність [Електронний ресурс] // Зернові продукти і комбікорми. 2014. № 4. С. 7-13. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zpik_2014_4_5

2. Бродецкий Г.Л. Моделирование логистических систем. Оптимальные решения в условиях риска/ Г.Л. Бродецкий.– М.: Вершина, 2006. – 376 с.

3. Вітлінський В.В. Ризик у менеджменті / В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний .– К.: ТОВ "Борисфен–М", 1996.– 336 с.
4. Бочарников В.П. Риски во внешнеэкономических связях / В.П. Бочарников, С.М. Репецкий, К.В. Захаров и др. – Киев, 1997. – 124 с.
5. Тюріна Н. М., Карвацка Н. С., Назарчук Т. В. Кризи в економіці України: причини, наслідки, шляхи подолання // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 2(2). С. 12-21. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_2%282%29_4
6. ДСТУ ISO Guide 73:2013 (ISO Guide 73:2009, IDT) [Електронний ресурс] : національний стандарт України. Керування ризиком. Словник термінів // Метрологія. – Режим доступу: <https://metrology.com.ua/ntd/skachat-iec-ohsas/iso/dstu-iso-guide-73-2013/>
7. ІЕС 31010:2019 Risk management – Risk assessment techniques // International Organization for Standardization. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iso.org/standard/72140.html>.
8. Risk management ISO 31000 [Електронний ресурс] // International Organization for Standardization. – Режим доступу: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100426.pdf>
9. Reputation: Risk of risks [Електронний ресурс] // The Economist Intelligence Unit 2005 – Режим доступу: <https://databreachinsurancequote.com/wp-content/uploads/2014/10/Reputation-Risks.pdf>
10. The Global Risks Report 2020 [Електронний ресурс] // World Economic Forum – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf
11. 20 insurance risks and considerations in 2020 [Електронний ресурс] // Zurich Insurance plc – Режим доступу: <https://insider.zurich.co.uk/app/uploads/2020/03/20-insurance-risks-and-considerations-for-2020.pdf>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання
– екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Усне опитування, тестування, поточна і модульна контрольна робота, захист практичних робіт, оцінка присутності та активності на лекціях, оцінка самостійної роботи.